
VARKENS EN NOG EENS VARKENS, ZAAKNR. 357

Besluit van de d-g Nma d.d. 21 december 2000.

Afwijzing ontheffing, beperking van de mededinging, saneringsregeling, informele zienswijze.

(m.nt. mr F.J. Leeftang en mr G. Bosma)

Feiten

Op 13 november 2000 heeft de NMa in de zaak Unieholding Nimwegen een aanvraag tot ontheffing afgewezen die was ingediend door vijf varkensslachterijen.¹ De overeenkomst waarvoor ontheffing werd verzocht, had name-lijk ten doel een concurrerende varkensslachterij, Slachthuis Nijmegen B.V. (hierna: Slachthuis Nijmegen), uit de markt te saneren. Varkensslachterijen en de varkenssector zijn eerder bij de NMa aan bod gekomen. Zo werd reeds een ontheffing verzocht voor de statuten en de saneringsovereenkomsten van de Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen² en werd een aantal concentraties³ door de NMa beoordeeld.

De markt voor het slachten van varkens kenmerkt zich door varkenspestepidemieën, vervoersverboden, overcapaciteit aan varkensslachterijen alsmede de daaruit voortvloeiende sluitingen of overnames van varkensslachterijen. Tegen deze achtergrond hadden de vijf grootste varkensslachterijen, te weten Murriss Meppel B.V., Dumeco B.V., Hendrix Vlees B.V., SturkoMeat B.V. en Beheermaatschappij Gebroeders Jansen Wesepe B.V.⁴ (hierna: partijen) op 8 oktober 1997 besloten een gezamenlijke onderneming op te richten, genaamd WA Bessem B.V. Op 22 december 1997 werd de naam van deze onderneming gewijzigd in Unieholding Nimwegen B.V. (hierna: Unieholding Nimwe-

¹ D-g NMa, 13 november 2000, zaak 357, Unieholding Nimwegen B.V.

² D-g NMa, 24 maart 2000, gevoegde zaken 374 en 1087, Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen en SturkoMeat/Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen.

³ D-g NMa, 18 mei 1998, zaak 349, SturkoMeat/Jansen Group; d-g NMa, 24 juli 1998, zaak 775, Hendrix Vlees Druten/Murriss Meppel/Smits Emmen en d-g NMa, 23 oktober 1998, zaak 967, Dumeco/Peerbooms.

⁴ Als gevolg van concentraties tussen Hendrix Vlees Druten, Smits Emmen en Murriss Meppel alsmede SturkoMeat en de Jansen Group zijn er inmiddels nog drie partijen over.

gen). Door middel van deze juridische entiteit namen de varkensslachterijen het bedrijf Van Swelm-Nuy B.V. (hierna: Van Swelm) over.⁵ Met de verkrijging van de aandelen in Van Swelm verkreeg Unieholding Nimwegen tevens indirect zeggenschapsrechten in Slachthuis Nijmegen. Van Swelm beschikte namelijk over een meerderheidsbelang van de zeggenschapsrechten in Slachthuis Nijmegen. De andere aandeelhouders in Slachthuis Nijmegen waren Vicom Vlees B.V. en Hilckmann Vlees B.V. De overeenkomst tot oprichting van Unieholding Nimwegen, alsmede de overname van Van Swelm door Unieholding Nimwegen waren onderwerp van de aanvraag tot ontheffing.

De aandeelhouders van Unieholding Nimwegen (partijen) zijn actief als varkensslachterij op het gebied van het slachten van levende varkens.⁶ Het aantal varkensslachterijen in Nederland is sterk geconcentreerd. De grotere slachterijen bezitten ongeveer 95% van de markt. Van deze 95% moet 40% aan Dumeco B.V. worden toegerekend, 17% aan SturkoMeat B.V. en tussen de 10 en 20% aan Hendrix Vlees B.V.⁷ Het gezamenlijke marktaandeel van de aandeelhouders in Unieholding Nimwegen bedraagt ongeveer 69%. Slachthuis Nijmegen beschikte over een marktaandeel van 5%.

Het door Unieholding Nimwegen overgenomen Van Swelm was actief in de handel in vee, vlees en vleesproducten. Voor haar slachtbehoefte behield zij samen met Vicom Vlees B.V. en Hilckmann Vlees B.V. de aandelen in Slachthuis Nijmegen. Van Swelm had daarin een meerderheidsbelang. Van Swelm was in financiële problemen geraakt en de bank had eind 1997 bedreigd om het krediet op te zeggen. Volgens partijen was de achterliggende gedachte voor het oprichten van de gezamenlijke onderneming Unieholding Nimwegen gelegen in het gezamenlijk verwerven van Van Swelm teneinde haar te behoeden voor faillissement.

Procedure

Op 31 maart 1998 hadden de partijen de aanvraag tot ontheffing ingediend. De NMa had eerst in een informele zienswijze aangegeven dat de oprichting en instandhouding van Unieholding Nimwegen niet onder artikel 6 Mededingingswet viel, maar aangemerkt moest worden als een concentratie, die plaats had gevonden voor de inwerkingtreding van de Mededingingswet.⁸ Partijen wilden die informele zienswijze graag op een formele wijze bevestigd zien. Dit leidde ertoe dat van de ontheffingsaanvraag mededeling werd gedaan in de Staatscourant, waarbij belanghebbenden uitgenodigd werden hun zienswijze naar voren te brengen. Hilckmann Vlees B.V., medeaandeelhouder van Slachthuis Nijmegen, maakte hier dankbaar gebruik van. Dit had tot gevolg dat de NMa haar zienswijze wijzigde en bij brief van 5 november 1999 aan partijen te kennen gaf dat het (toch) niet om een concentratie in de zin van artikel 27 Mededingingswet zou gaan. De reden hiervoor was gelegen in het feit dat geen der partijen uitsluitende zeggenschap of – in combinatie met ten minste

één andere partij – gezamenlijke zeggenschap zou hebben. Voorts werd in deze brief door de NMa medegedeeld dat de aangemelde overeenkomst onder artikel 6 Mededingingswet viel en niet in aanmerking zou komen voor een ontheffing aangezien het doel van de overeenkomst was, het uit de markt drijven van een concurrent. De partijen werden echter nog wel in de gelegenheid gesteld om nadere gronden voor ontheffing aan te voeren.

Door partijen werd vervolgens aangevoerd dat door de overname van het noodlijdende bedrijf Van Swelm slachtcapaciteit in de regio Nijmegen behouden zou blijven. Het behoud van slachtcapaciteit was volgens partijen van belang gezien de reeds bestaande en nog mogelijk af te kondigen vervoersverboden als gevolg van de varkenspest. De vervoersverboden zouden er namelijk toe kunnen leiden dat de slachterijen van partijen niet meer bereikbaar zouden zijn voor levende varkens. Nadat de varkenspest voorbij zou zijn, zou Van Swelm gesaneerd kunnen worden met behulp van steun uit de Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen, waardoor het rendement van de overige slachterijen op peil zou blijven. Het billijk voordeel voor de consument zou gelegen zijn in het feit dat anders de kosten voor extra vervoer van varkens of het stilliggen van het vervoer doorberekend zouden moeten worden aan de consument. Volgens partijen bevatten de aangemelde overeenkomsten voorts geen mededingingsbepalende bepalingen, anders dan het voornemen gezamenlijk Van Swelm over te nemen.

Beoordeling onder artikel 6 Mededingingswet

Volgens de NMa was de overeenkomst in strijd met artikel 6 Mededingingswet. Het doel van de overeenkomst was immers het verkrijgen van indirecte zeggenschap in Slachthuis Nijmegen om slachtcapaciteit daarvan over te nemen en deze vervolgens te saneren. Op die wijze zou dus een concurrent kunnen worden uitgeschakeld. Partijen hadden overigens in eerste instantie aangegeven dat Van Swelm voorgedragen zou worden voor sanering in het kader van de Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen. Op verzoek van de NMa bevestigden partijen later dat voor Van Swelm Slachthuis Nijmegen gelezen diende te worden, omdat Van Swelm geen slachterij is en dus niet voor sanering kan worden voorgedragen. Het was dus wel degelijk de bedoeling van partijen een concurrent uit te schakelen.

Het doel van de Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen is het terugdringen van de overcapaciteit in de Nederlandse varkenssector. Dit doel moet worden bereikt

5 De koopovereenkomst werd gesloten op 13/17 november 1997. De overdracht van de aandelen vond plaats op 28 januari 1998. Vergelijk voetnoot 13.

6 Dit houdt in dat de slachterijen de varkens slachten en uitbenen, waarna ze verkocht worden aan slachterijen die de varkens verder bewerken en geschikt maken voor menselijke consumptie.

7 Zie overweging 6 van het besluit.

8 Indien de oprichting aangemerkt moest worden als een concentratie, zou deze dus niet meldingsplichtig zijn.

door kort gezegd het opkopen van noodlijdende bedrijven zodat daar niet langer varkens geslacht kunnen worden. Uit de statuten van Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen blijkt dat de partijen tevens gezamenlijk meer dan tweederde van de stemmen bezitten in de besluitvorming van het bestuur van Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen. Volgens de NMa betekende dit dat zodra partijen kans zouden zien volledige zeggenschap over Slachthuis Nijmegen te verkrijgen, partijen de sanering ook daadwerkelijk zouden kunnen effectueren. Het feit dat de overige aandeelhouders van Slachthuis Nijmegen een veto-recht zouden bezitten en als zodanig een voordracht tot sanering tegen zouden kunnen houden, deed volgens de NMa niet af aan het meerderheidsbelang van Unieholding Nimwegen in Slachthuis Nijmegen.⁹

Vervolgens werd door de NMa stilgestaan bij de zienswijze van Hilckmann Vlees B.V. waaruit bleek dat Slachthuis Nijmegen geen noodlijdend bedrijf zou zijn, maar daarentegen kerngezond en dus volop in concurrentie met de slachterijen van partijen. Het saneren van Slachthuis Nijmegen zou derhalve tot gevolg hebben dat concurrentie van partijen zou worden uitgeschakeld.

Het feit dat partijen er tot nog toe niet in waren geslaagd om Slachthuis Nijmegen voor sanering voor te dragen en dus daadwerkelijk de mededinging te beperken, maakte deze beoordeling volgens de NMa niet anders. De beperking lag reeds daarin dat partijen gezamenlijk waren overeengekomen om de geschikte (juridische) middelen te vinden die hen in staat stelden hun doel – het liquideren van een concurrent – te realiseren op een andere wijze dan door te concurreren. In het vinden van die middelen waren zij ook geslaagd. Slechts door toedoen van de Ondernemingskamer, die had geoordeeld dat partijen geen besluiten mogen nemen die in strijd zijn met de continuïteit van de vennootschap, waren partijen nog niet in hun opzet geslaagd.¹⁰

Artikel 17 Mededingingswet

Bij de toepassing van de eerste voorwaarde van artikel 17 Mededingingswet knoopte de NMa aan bij de Baksteenbeschikking van de Europese Commissie.¹¹ Ook in deze beschikking ging het om een overeenkomst tussen concurrenten gericht op het uit de markt werken van een andere concurrent. De Commissie oordeelde dat deze overeenkomsten voor ontheffing in aanmerking kwamen aangezien na de sanering gezonde, concurrerende ondernemingen op de markt zouden overblijven. Die sanering had dan ook betrekking op productie-eenheden waarvan sluiting in overweging werd genomen wegens de ouderdom, de geringe omvang en/of de achterhaalde technologie.

Volgens de NMa kon de sanering van Slachthuis Nijmegen wellicht tot een vermindering van de overcapaciteit leiden, maar kon het ook betekenen dat minder efficiënte capaciteit op de markt overbleef. De sanering zou derhalve geen verbetering van de allocatie met zich brengen. Voorts stelde de NMa dat van belang was dat in het kader van die

beoogde sanering dan wel een niet-efficiënte onderneming, Van Swelm, in stand werd gehouden. Ten slotte merkt de NMa op dat ook zonder de overname van Van Swelm de slachtcapaciteit bewaard zou zijn gebleven, nu niet was aangetoond dat het faillissement van Van Swelm eveneens zou leiden tot het faillissement van Slachthuis Nijmegen.

Met betrekking tot het onmisbaarheids criterium werd door de NMa opgemerkt, dat ook al zou de verdwijning van Slachthuis Nijmegen leiden tot een verbetering van de efficiëntie in de slachtsector, dan nog de afspraak tussen partijen niet onmisbaar zou zijn. Immers, Slachthuis Nijmegen had gesaneerd kunnen worden door middel van gebruikmaking van de Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen. De Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen biedt daartoe immers de juiste middelen en mogelijkheden.

De NMa ging niet in op het vereiste van restconcurrentie, omdat aan de andere voorwaarden reeds niet was voldaan. Het verzoek tot ontheffing werd dan ook afgewezen.

Commentaar

De NMa is van oordeel dat het in dezen gaat om een overeenkomst die de mededinging beperkt in de zin van artikel 6 Mededingingswet. In overweging 42 wordt door de NMa in dat kader opgemerkt dat de concurrentiemogelijkheden op de markt bij realisatie van de doelstelling van partijen zouden afnemen. Immers, het oprichten van Unieholding Nimwegen zou louter en alleen tot doel hebben Slachthuis Nijmegen uit de markt te laten verdwijnen door dit slachthuis voor te dragen voor sanering in het kader van de Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen waarin partijen de besluitvorming domineren. Het uitschakelen van concurrenten – ook al gebeurt dit door middel van sanering door gebruikmaking van de Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen – en het verzwakken van concurrentiemogelijkheden door middel van samenspanning tussen concurrenten, wordt door de NMa aangemerkt als een mededingingsbeperking waar zij bij uitstek op toeziet.

De NMa heeft zich in dit verband kennelijk (pas in een later stadium) gerealiseerd – na interventie van derden – dat aan de hele oprichting van Unieholding Nimwegen en de overname van Van Swelm een overeenkomst ten grondslag lag met een mededingingsbeperkende strekking. In eerste instantie had de NMa namelijk in een informele zienswijze aan partijen kenbaar gemaakt dat het in dezen niet zou gaan om een overeenkomst die onder artikel 6 Mededingingswet zou vallen, maar juist om een concentratie in de zin van artikel 27 Mededingingswet. Die informele

⁹ Zie overweging 14 en 33 van het besluit.

¹⁰ De Ondernemingskamer had mede op verzoek van Hilckmann Vlees B.V. op 22 oktober 1998 een voorlopige voorziening getroffen ter bescherming van de continuïteit van Slachthuis Nijmegen. Vergelijk overweging 35 van het besluit.

¹¹ Europese Commissie, 29 april 1994, zaak IV/34.456, Stichting Baksteen, Pb. EG 1994, L 131/15.

zienswijze bevatte kort gezegd het oordeel dat de oprichting van Unieholding Nimwegen zelf geen ander doel diende dan het realiseren van de overname van Van Swelm. Met andere woorden: het oprichten en instandhouden van Unieholding Nimwegen diende niet zelf als een concentratie te worden aangemerkt, maar als onderdeel van de daaropvolgende concentratie, te weten de overname van Van Swelm.¹² De overname van Van Swelm door Unieholding Nimwegen zou bovendien een concentratie betreffen die plaatsvond vóór de inwerkingtreding van de Mededingingswet. Dit zou betekenen dat deze nog niet meldingsplichtig was. Ongeacht de vraag of de overname van Van Swelm door Unieholding Nimwegen als een concentratie moet worden aangemerkt, is het de vraag of het inderdaad juist is dat deze ‘concentratie’ wel vóór de inwerkingtreding van de Mededingingswet plaatsvond. Immers, de koop van de aandelen vond plaats op 13 november 1997.¹³ De overdracht van de aandelen vond echter plaats op 28 januari 1998. De overdracht van de aandelen vond dus plaats na de inwerkingtreding van de Mededingingswet. Had het voornemen tot concentreren dan toch niet gemeld moeten worden?¹⁴

Hoe het ook zij, de NMa gaat naar aanleiding van de opmerkingen van Hilckmann Vlees B.V. om en maakt kenbaar dat de overname van Van Swelm door Unieholding Nimwegen geen concentratie zou zijn in de zin van artikel 27 Mededingingswet. De reden die hiervoor wordt gegeven, is dat geen der partijen uitsluitende zeggenschap zou hebben of – in combinatie met ten minste een andere partij – gezamenlijke zeggenschap. Uit de feiten, zoals weergegeven in het besluit, valt echter niet op te maken of dit het geval is. Eerder zou uit de feiten kunnen worden afgeleid dat Unieholding Nimwegen wel degelijk uitsluitende zeggenschap heeft verkregen over Van Swelm. Immers, indien dit niet het geval zou zijn, hadden partijen ook niet middels Unieholding Nimwegen en Van Swelm kunnen beschikken over de zeggenschapsrechten in Slachthuis Nijmegen als gevolg van de overname van Van Swelm door Unieholding Nimwegen. Wellicht heeft de NMa het oog gehad op de vraag of wijziging van zeggenschap heeft plaatsgevonden in Slachthuis Nijmegen. Ook in dit geval is sprake van overdracht van zeggenschap, nu sprake is van vervanging van een van de bestaande aandeelhouders. In ieder geval lijkt de wijziging van zeggenschap die zich heeft voorgedaan in Van Swelm mogelijk wél aangemerkt te moeten worden als concentratie in de zin van de Mededingingswet en had – voorzover deze niet reeds vóór de inwerkingtreding van de Mededingingswet had plaatsgevonden – misschien wel moeten worden aangemeld. Deze concentratie zou dan op zijn eigen merites moeten worden beoordeeld.

Deze visie verandert overigens niets aan de beoordeling die thans door de NMa is gegeven ten aanzien van de onderliggende overeenkomsten. Immers, ook in dat geval zou nog steeds sprake zijn van een (onderliggende) overeenkomst tussen partijen, die als voornaamste doel had de als gevolg van de overname van Van Swelm verkregen

zeggenschapsrechten in Slachthuis Nijmegen te gebruiken om Slachthuis Nijmegen voor te dragen voor sanering door de Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen en daarmee Slachthuis Nijmegen uit de slachtsector te doen verdwijnen. Het besluit bevat echter te weinig feitelijke aanknopingspunten en is te onduidelijk om vast te kunnen stellen wat de gedachtegang van de NMa precies is geweest en of de overname van Van Swelm door Unieholding Nimwegen wel of niet als concentratie zou moeten worden beschouwd. Het blijft een beetje gissen. In dat opzicht is dit besluit onvoldoende gemotiveerd en geeft weinig aanknopingspunten voor vergelijkbare gevallen. De NMa had in dit opzicht zorgvuldiger kunnen handelen.

Informele zienswijze

Deze uitspraak toont voorts eens te meer het gevaar van een informele zienswijze. Op zich kan het instrument ‘informele zienswijze’ alleen maar worden toegejuicht. Het geeft enerzijds de NMa meer bewegingsruimte, anderzijds hebben ondernemingen meer mogelijkheden om op kortere termijn enige duidelijkheid te verkrijgen over de verenigbaarheid van hun afspraken. Echter, deze zaak illustreert wel dat een informele zienswijze ‘sneller’ wordt gegeven dan een formele ontheffing en dat de NMa daar bovendien inhoudelijk op terug kan komen. Dit betekent dan ook dat men er niet altijd van uit kan gaan dat een informele zienswijze standhoudt. In dit opzicht ware het interessant geweest indien partijen de ‘rechtskracht’ van de informele zienswijze hadden voorgelegd aan de Rechtbank Rotterdam. Immers, in de zienswijze was vastgesteld dat het om een concentratie zou gaan die niet meldingsplichtig was. Het was partijen er waarschijnlijk veel aan gelegen die informele zienswijze overeind te houden.

Voorts maakt deze uitspraak duidelijk dat publicatie van informele zienswijzen uit het oogpunt van transparantie en rechtszekerheid de voorkeur verdient. Omdat partijen aandrongen op een formele bevestiging, werd in het onderhavige geval alsnog de weg van een formele procedure ingeslagen. Na opmerkingen van derden naar aanleiding van de publicatie van de ontheffingsaanvraag in de Staatscourant veranderde pas de visie van de NMa. In dat opzicht is het denkbaar dat ook na publicatie van een informele zienswijze (en na interventie van derden) de inhoud van een zienswijze nog gewijzigd zou kunnen worden.

12 Uit de terminologie die de NMa hanteert, kan opgemaakt worden dat Unieholding Nimwegen aangemerkt diende te worden als een gemeenschappelijke onderneming in de zin van artikel 27 lid c Mededingingswet. Dit blijkt echter niet voldoende duidelijk uit de feiten.

13 Overigens wordt in overweging 11 van het besluit vermeld dat de koopovereenkomst van de aandelen gesloten is op 17 november 1997, terwijl in overweging 2 de datum van 13 november 1997 wordt genoemd.

14 Vergelijk in dit verband d-g NMa, 28 juni 2000, zaak 1774, Verkerk/Horn, overweging 15, waar het moment van levering van aandelen als het moment van de totstandkoming van de concentratie wordt aangemerkt.

Beperking van de mededinging

Juist is dat het uitschakelen van concurrenten en concurrentiemogelijkheden aangemerkt dient te worden als een beperking van de mededinging. De NMa dient daar inderdaad bij uitstek op toe te zien. In dit geval was er sprake van een markt die gesaneerd diende te worden vanwege overcapaciteit in de sector. De NMa had zich over deze sanering reeds uitgesproken in het reeds genoemde besluit inzake de Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen. Daarin heeft de NMa uitgemaakt dat afspraken in het kader van Stichting Saneringsfonds Varkensslachterijen alleen zijn toegestaan voorzover het gaat om overcapaciteit in de vorm van inefficiënte noodlijdende bedrijven uit de markt te nemen. Na sanering dienen gezonde, concurrerende ondernemingen op de markt over te blijven.¹⁵ Uit het onderhavige besluit volgt dat het niet aan de marktpartijen is om – naast een reeds bestaande saneringsregeling – de sanering zelf ter hand te nemen. Bovendien betrof het in dit geval een beoogde sanering van een financieel gezonde onderneming. Het wegnemen van de slachtcapaciteit van Slachthuis Nijmegen zou mogelijk wel tot een vermindering van de overcapaciteit leiden, maar mogelijk ook tot een minder efficiënte capaciteit op de markt. Partijen gingen met hun opzet dus enerzijds voorbij aan de bestaande saneringsregeling; anderzijds gingen partijen voorbij aan het normale concurrentieproces. Met name dit laatste punt werd door de NMa als een beperking van de mededinging aangemerkt.

Nog een opmerking over het ontheffingsverzoek en de procedure. Partijen hadden wellicht beter kunnen volstaan met de informele zienswijze. Mogelijk waren zij dan de dans ontsprongen. Voorts kan uit het besluit worden opgemaakt dat partijen de aanvraag tot ontheffing niet zeer praktisch hadden onderbouwd. Naar aanleiding van de opmerking van de NMa dat Van Swelm vanzelfsprekend niet voor sanering in aanmerking kon komen, omdat dit een vee- en vleeshandel betrof en geen varkensslachterij maakten partijen kenbaar dat onder ‘Van Swelm’ dan maar ‘Slachthuis Nijmegen’ diende te worden verstaan. Daarmee gaven zij in feite aan dat de bedoeling van partijen inderdaad niet anders geweest kon zijn dan Slachthuis Nijmegen zo spoedig mogelijk van de markt te laten verdwijnen ten voordele van hun eigen slachterijen.

Vrijstelling of nietig?

Ten slotte merkt de NMa nog in overweging 63 op dat de samengestelde overeenkomsten en afspraken onder het verbod van artikel 6 lid 1 Mededingingswet vallen en niet voor een *vrijstelling* op grond van artikel 17 Mededingingswet in aanmerking komen. Het moge inmiddels toch wel bekend zijn dat artikel 17 Mededingingswet alleen de mogelijkheid biedt tot een *ontheffing* en niet tot een vrij-

stelling. Voorts stelt de NMa vast dat het samenwerkingsverband van partijen op grond van artikel 6 lid 2 Mededingingswet van rechtswege nietig is. De NMa kan in feite alleen een inbreuk op de Mededingingswet vaststellen. Het oordeel over de nietigheid is aan de civiele rechter. Indien de NMa toch haar invloed op dit moment had willen laten gelden, had zij wellicht een last onder dwangsom op moeten leggen, waarbij ze partijen had verplicht een einde te maken aan de inbreuk, bijvoorbeeld door de overeenkomst of betreffende bepaling te laten beëindigen. Dat had tot het juiste gewenste resultaat geleid.

¹⁵ Vergelijk de beschikking van de Europese Commissie in de zaak Stichting Baksteen, Pb. EG 1994, L 131/15.